

Asia: VN/10831/2024

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi rikoslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Väliotsikot

Yleiset huomiot mietinnöstä ja siihen sisältyvistä ehdotuksista sekä ympäristörikosdirektiivin velvoitteiden täytäntöönpanosta

Mietintö on rakenteellisesti hyvin raskas ja sekava. Se olisi täsmällisten sivunumeroviittausten mahdollistamiseksi tullut asettaa saataville pdf-muodossa. Lisäksi ei ole lainkaan järkevää jäsentää tämä lausuntopyyntö rikosluvun pykälittäin, kun mietinnön rakenne perustuu direktiivin artikloihin.

Huomiot syyteoikeuden vanhentumista koskevista ehdotuksista (rikoslain 8 luvun 1 §:n 4 momentti)

-

Huomiot rikoslain 9 luvun 5 §:ään ehdotettavista, yhteisösakon asteikkoa koskevista muutosehdotuksista sekä ehdotuksista pakoterikoksia koskevan yhteisösakon asteikon osalta (rikoslain 46 luvun 13 §)

-

Huomiot törkeän rikoksen ilmoittamatta jättämisestä ja terroristisessa tarkoituksessa tehtyjä rikoksia koskeviin pykäliin ehdotettavista muutoksista (rikoslain 15 luvun 10 § ja 34 a luvun 1 §) sekä niihin liittyvistä muutosehdotuksista (rikoslain 1 luvun 7 § ja 34 a luvun 15 §)

-

Huomiot ympäristön turmelemista koskevaan pykälään (rikoslain 48 luvun 1 §) ehdotettavista muutoksista

- a) 1 momentti
- b) 2 momentti
- c) 3 momentti
- d) ehdotettava uusi 4 momentti

-

Huomiot ympäristörikkomusta ja tuottamuksellista ympäristön turmelemista koskeviin pykäliin (rikoslain 48 luvun 3 ja 4 §) ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot ehdotettavista uusista jäterikosta ja törkeää jäterikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 luvun uudet 4 a ja 4 b §:t)

-

Huomiot ehdotettavista uusista ilmakehän heikentämistä ja törkeää ilmakehän heikentämistä koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 luvun uudet 4 c ja 4 d §:t)

-

Huomiot ehdotettavista uusista ympäristöä vaarantavan tuotteen markkinoillesaattamisrikosta ja törkeää ympäristöä vaarantavan tuotteen markkinoillesaattamisrikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 luvun uudet 4 e ja 4 f §:t)

-

Huomiot ehdotettavasta uudesta vieraslajirikosta koskevasta rangaistussäännöksestä (rikoslain 48 luvun uusi 4 g §)

-

Huomiot luonnonsuojelurikosta koskevaan pykälään (rikoslain 48 luvun 5 §) ehdotettavista muutoksista

Kohdassa 3.3.2.2.15 sanotaan: "Luonnonsuojelurikoksen rangaistusasteikko on sakosta vankeuteen enintään kahdeksi vuodeksi ja törkeän luonnonsuojelurikoksen (rikoslain 48 luvun 5 a §) vankeutta vähintään neljäksi kuukaudeksi ja enintään neljäksi vuodeksi. Näiden säännösten voidaan yhdessä katsoa täyttävän direktiivin 5 artiklan 2 kohdan e alakohdan mukaisen velvoitteen, joka edellyttää tahallisen rikoksen enimmäisrangaistuksen osalta vähintään kolmea vuotta vankeutta." Viimeinen väite on käsittämätön, koska tuo velvoite EI IS-rikoksen kohdalla toteudu.

Kohdassa 3.3.2.3 sanotaan: "Luonnonsuojelurikosta koskevassa säännöksessä tekotapana olevalla turmelemisella tarkoitetaan menettelyä, joka ei ole niin täydellistä kuin hävittäminen. Turmelemisen vuoksi menetetään se arvo, jonka vuoksi suojelemiseen on ryhdytty." Tätä sääntelyä pitäisi tässä yhteydessä ehdottomasti selkeyttää. "Turmelemisen" käsite tulee säännökseen ajalta ennen Suomen EU-jäsenyyttä, ja kuitenkin tässä pitäisi tarkoittaa myös mm. direktiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen HEIKENTÄMISTÄ, ei pelkästään hävittämistä. Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksen ympäristöjuristi totesi yhdistyksellemme syyskuussa 2024: "Heikentämistä ei ole sisällytetty rikoslain 48 luvun 5 §:n luonnonsuojelurikoksen tunnusmerkistöön, vaan se sisältyy luonnonsuojelurikkomuksen tunnusmerkistöön." Jos juristi on oikeassa, LLP:n heikentämisestä voi saada rangaistuksen vain, jos sitä pidetään pelkkänä IS-rikkomuksena. Tämä ei kuitenkaan pidä paikkaansa, vaan oikeuskäytännössä luonnonsuojelurikokseksi on katsottu liito-oravan kulkuhetyksien heikentäminen (Turun HO 31.8.23, 23/133183, asianumero R 23/304) ja pieneen osaan luonnonsuojelualueetta kohdistunut puiden kaataminen (Vaasan HO 24.2.2014, n:o 155, R 12/285). Turmeleminen on liian monitulkintainen sana lakitekstiin, tai vähintään sitä tulisi lakimuutoksen perusteluissa täsmentää siten, että on selvää, että se ei tarkoita KAIKEN sen arvon heikentämistä, jonka vuoksi suojelemiseen on ryhdytty. Lisäksi olisi myös syytä selventää, että direktiivilajien lisääntymis- ja levähdyspaikkojen heikentäminen ei rikoslain esitöiden valossa ole koskaan pelkkä IS-rikkomus. Mietinnössäkkin kohdassa 3.3.2.2.14 mainittu valkovuokkoesimerkki

osoittaa, että ls-rikkomuksella ei ole käytännön paikallistakaan vaikutusta suojeltavaan lajiin. Jos direktiivilajin lisääntymis- tai levähdyspaikkaa ylipäänsä katsotaan heikennetyksi, kyseessä ei ole tällainen teko, vaan vaikutusta on, ja siten kyseessä on ls-rikos.

Huomiot ehdotettavasta uudesta ympäristön tuhoamista koskevasta rangaistussäännöksestä (rikoslain 48 luvun uusi 5 b §)

-

Huomiot ulkomaiselta alukselta talousvyöhykkeellä tehtyä ympäristörikosta koskevaan pykälään ehdotettavista muutoksista (rikoslain 48 luvun 10 §)

-

Huomiot rikoslain 48 ja 48 a lukuun ehdotettavista uusista soveltamisalasäännöksistä, jotka koskevat tietyissä tilanteissa luvan nojalla toimimisen rinnastamista ilman lupaa toimimiseen (rikoslain 48 luvun 7 a § ja 48 a luvun 4 b §)

-

Huomiot ehdotettavista uusista metsäkatorikosta ja törkeää metsäkatorikosta koskevista rangaistussäännöksistä (rikoslain 48 a luvun uudet 3 c ja 3 d §:t) sekä oikeushenkilön rangaistusvastuuta koskevaan rikoslain 48 a luvun 6 a §:ään ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot pakkokeinolakiin ja poliisilakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot kansalaisuuslakiin, rajavartiolaitoslakiin ja Puolustusvoimien virka-avusta poliisille annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot hankintalakiin ja erityisalojen hankintalakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot rikosrekisterilakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot merenkulun ympäristönsuojelulakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot luonnonsuojelulakiin ehdotettavista muutoksista

ls-lakiin tulisi tehdä edellä mainittu selvennys, että direktiivilajin lisääntymis- tai levähdyspaikan heikentäminen on aina luonnonsuojelurikos, ei -rikkomus.

Huomiot Suomen talousvyöhykkeestä annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot vieraslajeista aiheutuvien riskien hallinnasta annettuun lakiin ehdot

-

Huomiot EU:n metsäkatoasetuksen velvoitteiden valvonnasta ja seuraamuksista annettuun lakiin ehdotettavista muutoksista

-

Huomiot muista ehdotettavista lainsäädäntömuutoksista

-

Huomiot ympäristörikosdirektiivin säännöksistä, joiden ei mietinnössä katsota edellyttävän lainsäädäntömuutoksia

-

Huomiot ehdotusten pääasiallisten vaikutusten tarkastelusta

-

Huomiot muita toteuttamisvaihtoehtoja koskevasta arvioinnista

-

Huomiot suhdetta perustuslakiin ja säätämisympäristöä koskevasta jaksosta

-

Muut huomiot

-

Yli-Karjanmaa Sami
Keskisen Suomen liito-oravayhdistys ry